
Sosyal Korumaya Muhtaç Nüfusu Biliyor Muyuz?

Merih Celasun'a Saygı Günü, 18 Nisan 2022

TEPAV

İnsan Tunalı

Koç Üniversitesi (Emeritus) ve Boğaziçi Üniversitesi (Yarı-zamanlı), Economic Research Forum (Cairo)

*Grafikleri doktora öğrencim Esra Öztürk hazırladı, müteşekkirim!

Rakamlar ne diyor?

- ADNKS 2021: Toplam nüfus 84.7 mil.
0-14 yaş : 18.795 $\approx$ 19 mil.
15+ : 65.7 mil.
- TÜİK -- Hanehalkı İşgücü İstatistikleri (HİA) 2021
15+ Kurumsal olmayan nüfus : 63.7 mil.
Kurumsal nüfus $\approx$ 2 mil.

Hedef : Sosyal koruma ihtiyacına ilişkin hesaplara temel olacak bölenlere ulaşmak

- 15+ Kurumsal olmayan nüfusun bölenleri
İşgücü konumuna göre
İşgücü dışındakiler : İş aramama nedenine göre

Çalışanlar içindeki kırılgan kesimin belirlenmesi için ipuçları

- **Ücret-maaş-yevmiye karşılığı çalışanlarda istihdam dinamikleri**
 - o TÜİK – Dönemlik HİA 2005-2018
 - o TÜİK – Gelir ve Yaşam Koşulları Anketi 2008-2017
- **ÜMY işgücü piyasasının katmanları**

Dünya Bankası (2008) - Sosyal koruma ile yaşam evreleri ilişkisi

Hedef kitle	İşgücü durumu	Sosyal koruma politikaları			Tamamlayıcı politikalar
		Yasalar	Sosyal sigorta	Sosyal destekler	
Çocuklar	• Çalışamaz	• Asgari çalışma yaşı	• Evrensel çocuk destekleri • Hamilelik destekleri	• Duruma bağlı çocuk destekleri • Doğum öncesi ve sonrası, ana-çocuk sağlığı • Okulda beslenme • Şartlı nakit transferleri	• Sağlık hizmetleri • Eğitim • Aile hizmetleri
Yetişkinler	İşsizler ve işgücü dışındakiler • Çalışmaya hazır • Çalışabilir • Çalışamaz Çalışan yoksullar • Kayıtlı • Kayıt dışı	• Asgari ücret • İş güvenliği • Kıdem tazminatı	• İşsizlik sigortası	• Transferler • Düşük gelir karşılığı/ kamu yararına çalışma • Gıda, enerji, konut, ulaşım vb. sübvansiyonlar	• Emek-yoğun büyüme • Ekonomik istikrar

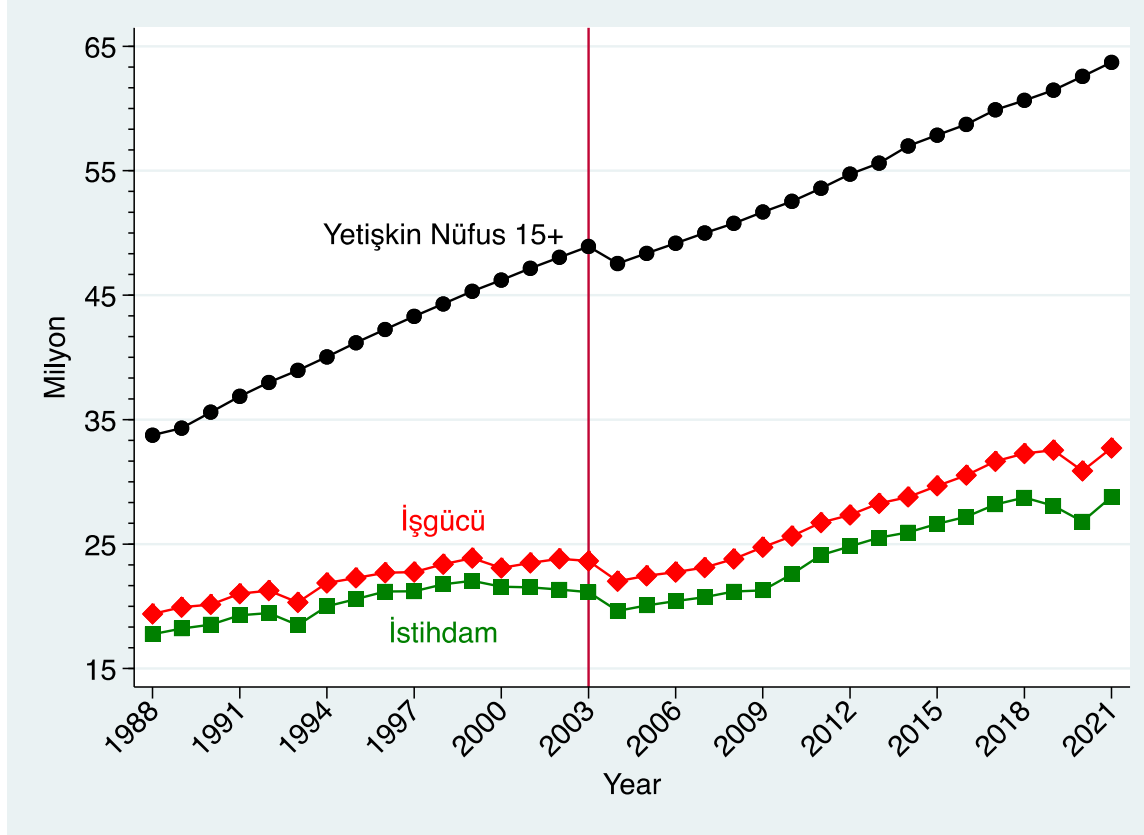
DB - Sosyal koruma ile yaşam evreleri ilişkisi (devam)

Hedef kitle	İşgücü durumu	Sosyal koruma politikaları			Tamamlayıcı politikalar
		Yasalar	Sosyal sigorta	Sosyal destekler	
Yaşlılar	• Çalışabilir • Çalışamaz	• Emeklilik yaşı	• Katkılı emeklilik	• Transferler • Sosyal emeklilik	• Emekliliğe yönelik tasarrufların özendirilmesi
Özel gruplar (Özürlüler, dul, yetim vb. kayba uğramışlar)	• Çalışabilir • Çalışamaz	• Pozitif ayrımcılık • Kayba karşı koruyucu yasalar	• Özürlülük sigortası • Hastalık ve sakatlık ödenekleri • Dul – yetim maaşları	• Transferler • Devlet sübvansiyonu ile çalışma	• Sağlık hizmetleri • Trafik ve iş kazalarına karşı önlemler • Yaşam boyu eğitim

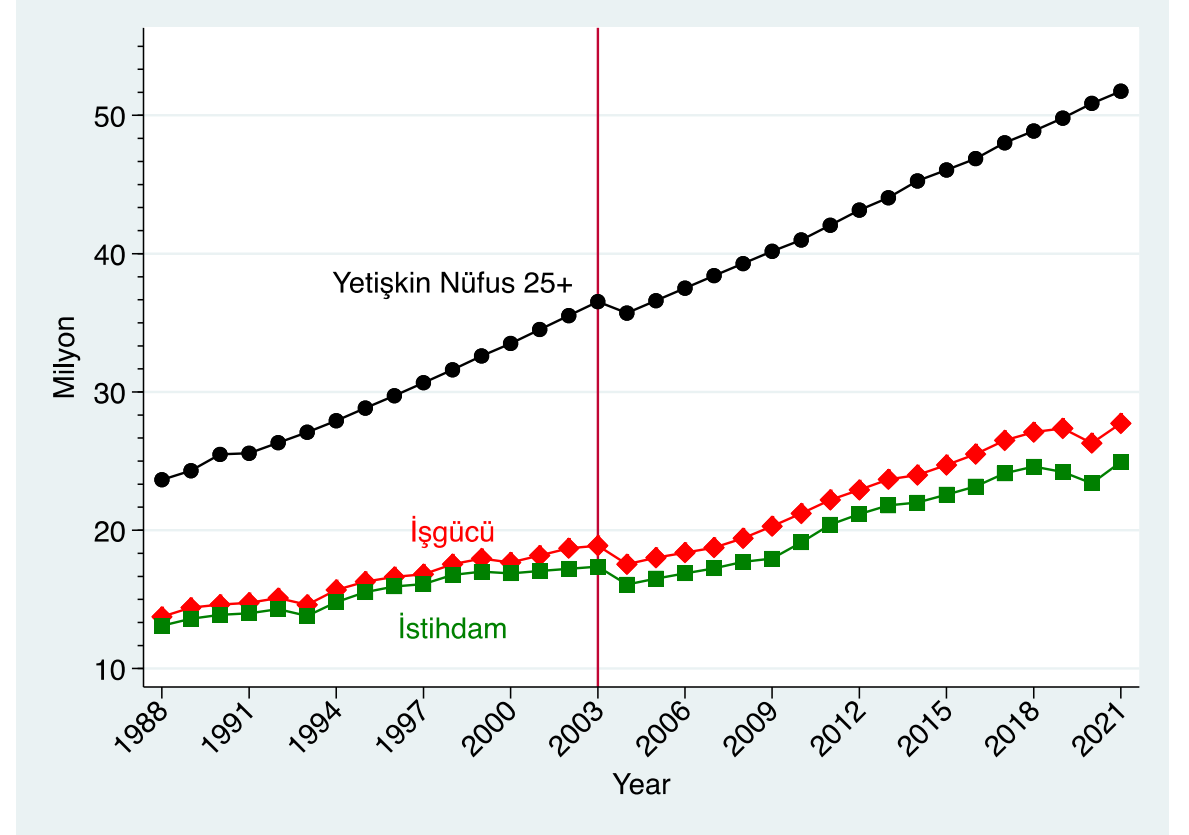
Kaynak: Margaret Grosh, Carlo del Ninno, Emil Tesliuc, Azedine Ouerghi (2008) ***For protection and promotion: the design and implementation of effective safety nets***. World Bank.; s.53, Kutu 3.2’den uyarlanmıştır.

Türkiye’de İstihdam Açığı, 1988-2021

15+ Kurumsal olmayan nüfus

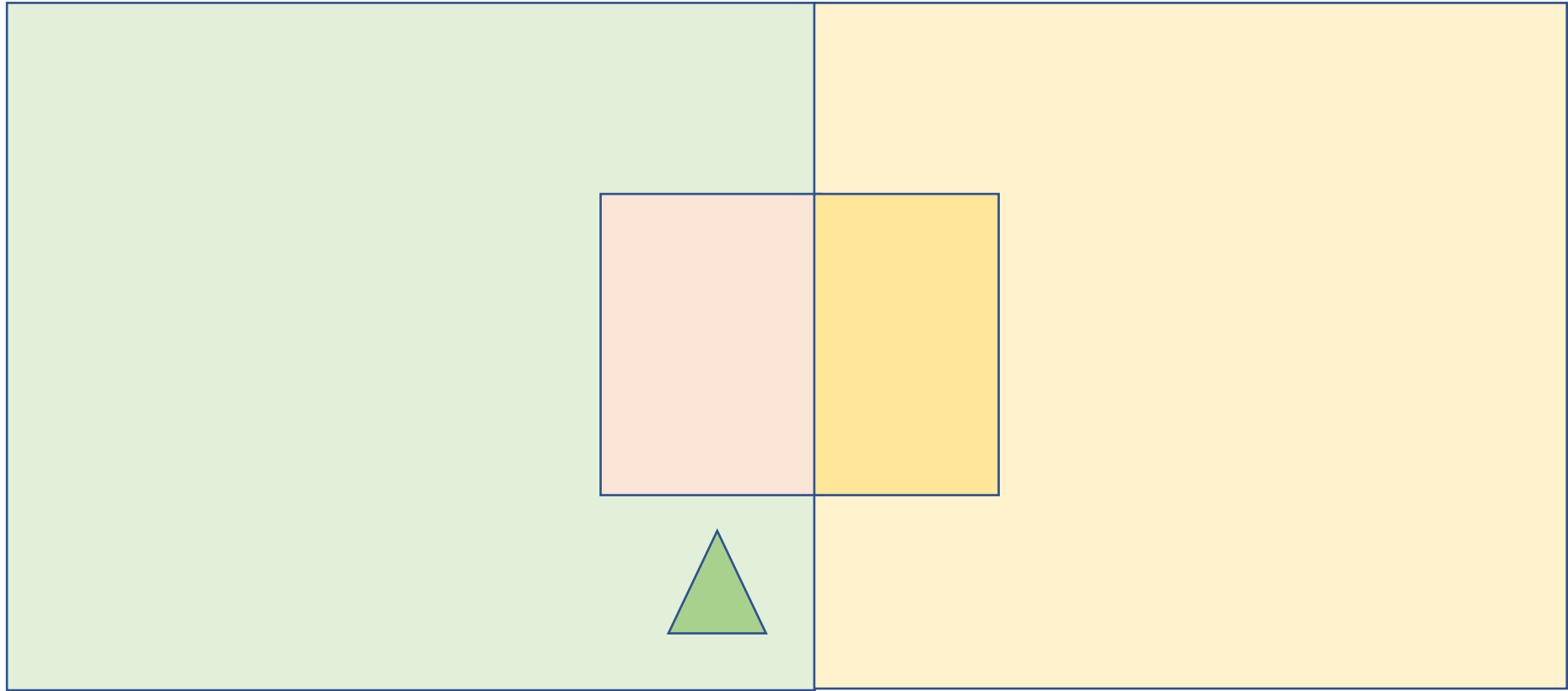

25+ Kurumsal olmayan nüfus

Kaynak: TÜİK, HİA web veri tabanı.

KURUMSAL OLMAYAN 15 YAŞ VE ÜSTÜ NÜFUS VE BÖLENLERİ (2021)

45.2

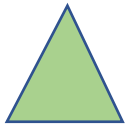
İSTİHDAMDA +

6.2

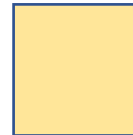
İŞSİZ = İŞGÜCÜ

İŞGÜCÜ DIŞINDA

48.6

EKSİK İSTİHDAM

POTANSİYEL İŞGÜCÜ

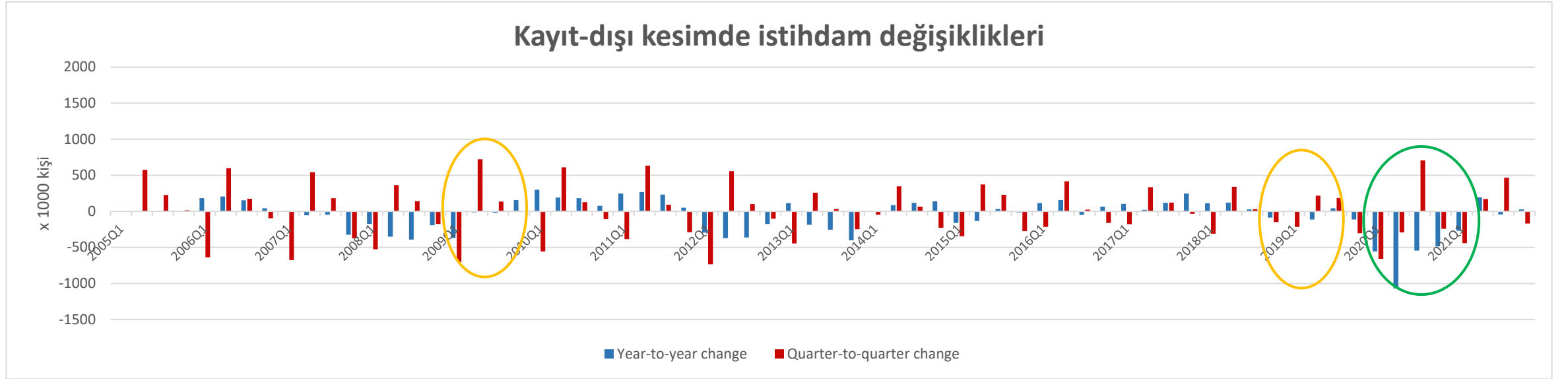
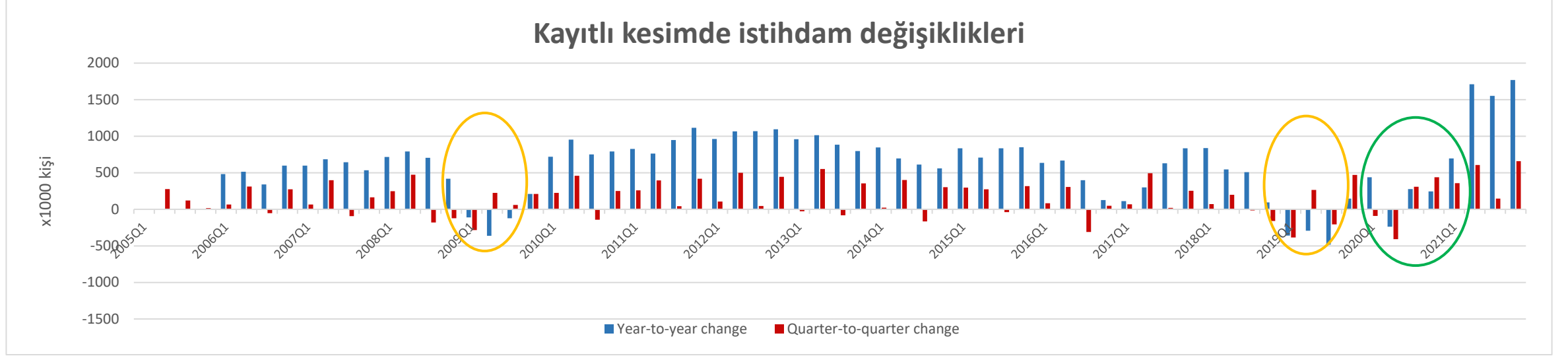
KURUMSAL OLMAYAN 15 YAŞ VE ÜSTÜ NÜFUS VE BÖLENLERİ (2021)

32.1	13.1		7.7	Ümidi kırık	15.5
				İşbaşı yapar	
			Okuyor	Diğer	
Kayıtlı	Kayıt-dışı		7.8	7.8	Ev işleri ile meşgul
			Emekli	Çalışamaz	

45.2 İSTİHDAMDA + 6.2 İŞSİZ = İŞGÜCÜ İŞGÜCÜ DIŞINDA 48.6

İş Aramıyor ≈ Ümidi kırık (2.6) + İşbaşı yapar (2.4) ≈ POTANSİYEL İŞGÜCÜ

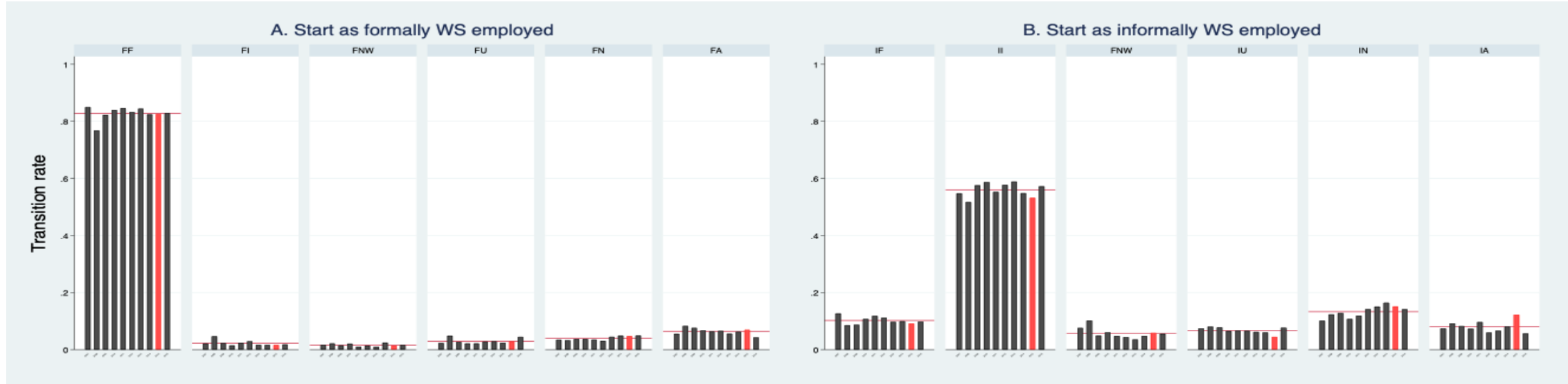
İşgücü piyasasında devinim: Ücret-Maaş-Yevmiye karşılığında çalışanlar

Kaynak: DHİA.

İşgücü piyasasında devinim (devam)

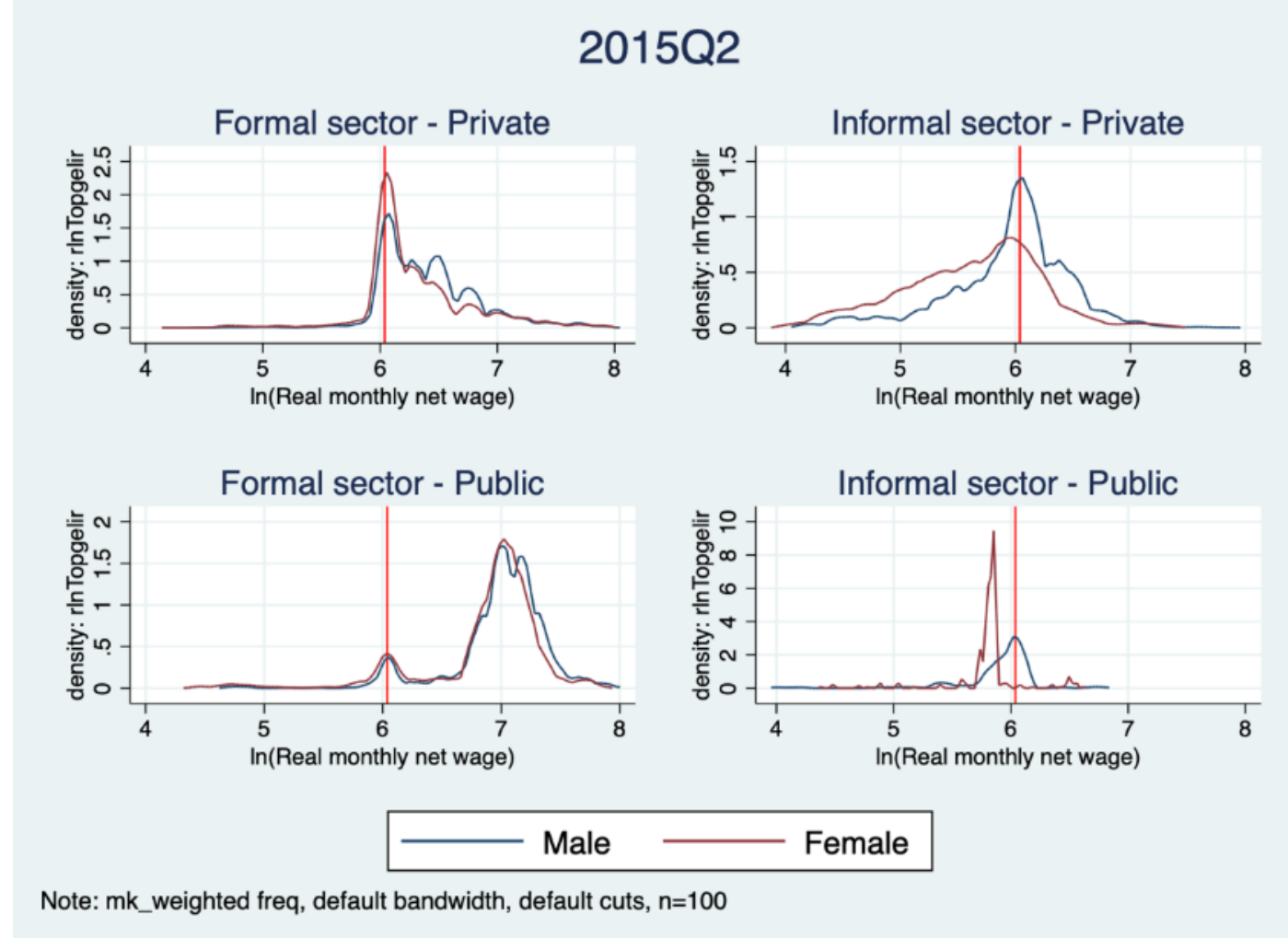
- Kayıtlı ve kayıt-dışı çalışanlar makroekonomik koşullardan etkileniyor
- Kayıt-dışında iki yönlü oynaklık belirgin
 - o Küresel krizde (2008-9) ve 2019'da kayıplar var
 - o Covid-19 döneminde en yüksek
- İki sektör arası geçiş gözleniyor: KD $\rightarrow$ K (1/10 : nadir) and K $\rightarrow$ KD (çok nadir)

Kaynak: Esra Öztürk doktora tezi analizleri, GYKA (2006-17).

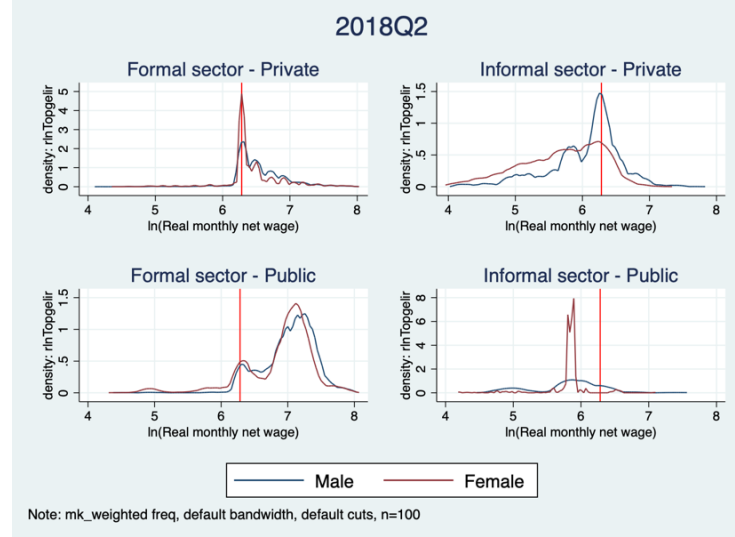
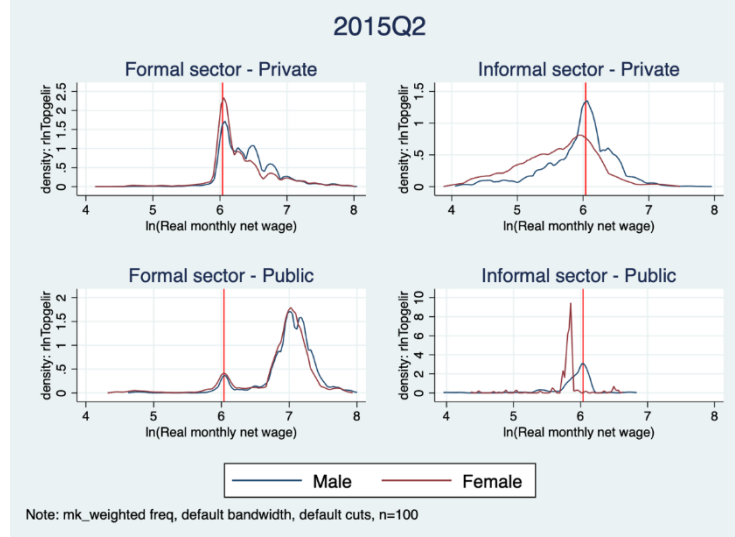
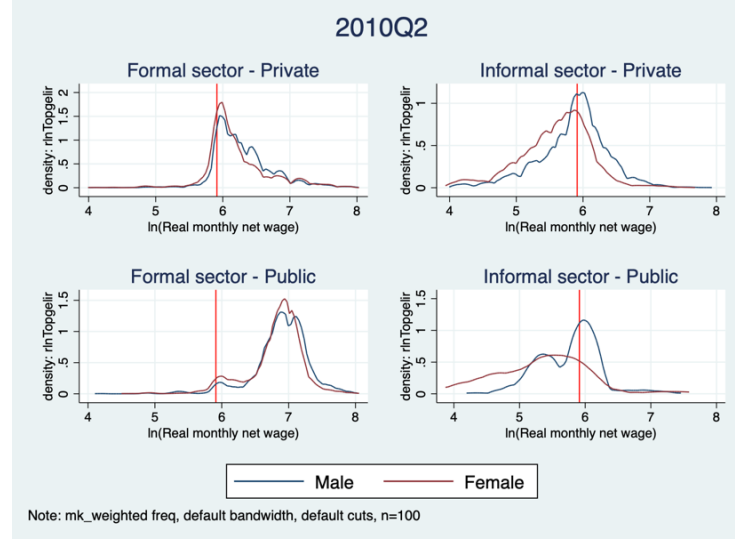
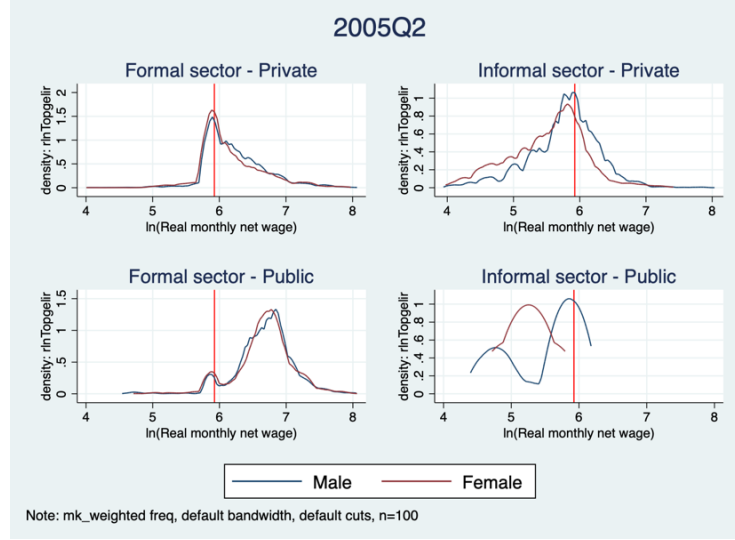
ÜMY çalışanların katmanlara dağılımı (kayıtlılık x kamu-özel x cinsiyet)

Dikey çizgi = Net Asgari Ücret

Kaynak: DHİA. **Dikkat: Y-ekseni ölçekleri farklı!**

ÜMY çalışanların katmanlara dağılımındaki değişim

Kaynak: DHİA. **Dikkat: Y-ekseni ölçekleri farklı!**

Temel bulgular

- Cinsiyete dayalı eşitsizlik: Erkekler her katmanda kadınlardan çok kazanıyor (1. derece stokastik baskınlık)
- Kamu sektörü primi: Kayıtlı kamu çalışanları kayıtlı özel sektör çalışanlarının önünde
- Kamuda kayıt-dışı çalışanlar???

Asgari Ücrete ilişkin gözlemler:

- Kayıt-dışı sektörde net asgari ücretin üstünde kazananlar var
- AÜ artışları özel sektörde kazançları yükseltiyor (taşma etkisi)
- AÜ artışları kazanç dağılımını aşağıdan sıkıştırıyor (kompresyon etkisi)
- **2017 ve sonrası: Net AÜ medyana çok yakın!**

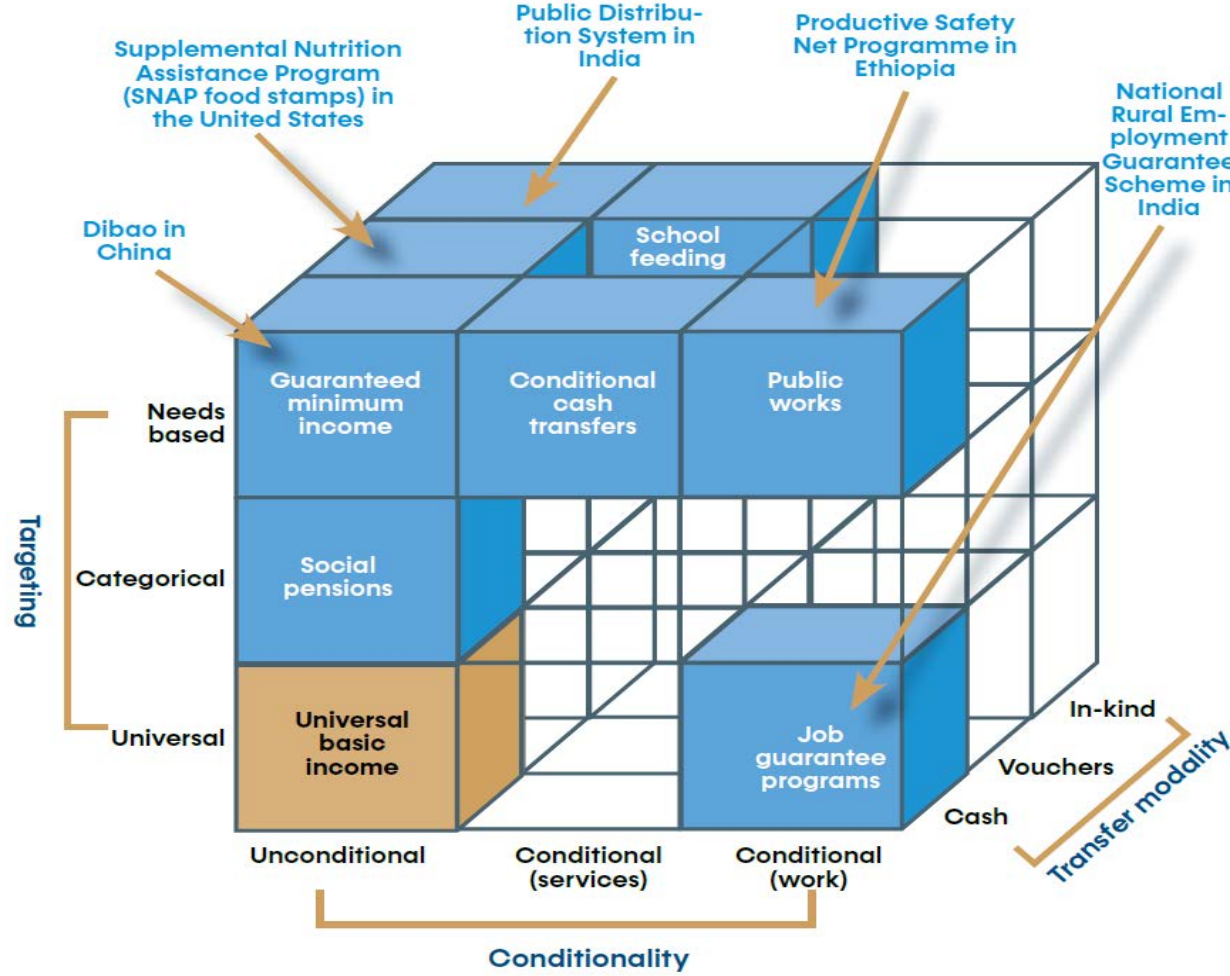
2008’de DB: Hedefleme, şartlı gelir transferleri ön planda

Margaret Grosh, Carlo del Ninno, Emil Tesliuc, Azedine Ouerghi (2008) *For protection and promotion: the design and implementation of effective safety nets*. World Bank.

- Mikroekonomik temellere dayalı etkinlik vurgusu her yerde...
- Ana-akım iktisat’tan beslenen bir bakış açısı

2020'de DB: Basitleştirme vurgusu ön planda. Evrensel Temel Gelir?

FIGURE O.1 UBI within a Social Assistance Cube

Kaynak: Gentilini, Ugo, Margaret Grosh, Jamele Rigolini, and Ruslan Yemtsov, eds. 2020. *Exploring Universal Basic Income: A Guide to Navigating Concepts, Evidence, and Practices*. Washington, DC: World Bank.

Sonsöz yerine

“In general, economic thinking has privileged efficiency over resilience, and it has been insufficiently concerned with the big downsides of efficiency.”

Larry Summers, April 2020 (Princeton, Markus' Academy Webinar)